

Ka Juhan peab veel õppima

Sakala Maleva 2012. tegevusaastat jäävad ilmetama mitmed põhimõttelised muudatused isikkoosseisus ja struktuurides. Muudatuste tagajärjed olid raskesti prognoositavad, kuid toimunud kordusõppuse ja maleva õppuse põhjal võis veenduda nende otstarbekuses.

On üldtuntud tõde, et Kaitseliit on paljudele kõrvalseisjatele hoomamatu ja arusaamatu organisatsioon, mille puhul saadakse võib-olla aru, miks ja mida tehakse, kuid mõistmatuks jääb küsimus, kuidas saavutatakse Kaitseliidule püstitatud eesmärkide täitmine, kui Kaitseliidu ridades on vaid vabatahtlikud. Organisatsiooni eesmärgid on aga militaarsed, seotud rahu-, kriisi- ja sõjaajaga ning nende elluviimiseks on vaja terviklikke ja hästi kokkuharjutanud allüksusi, mitte aja- viiteks kokkutulevat seltskonda, kes olemasolevale elutarkusele tuginedes midagi poolsunniga ära teeb. Kui lugeja arvab, et vastus küsimusele KUIDAS on lihtne või iseenesest mõistetav, siis aasta tagasi Sakala Malevas sellele vastata väga kerge ei olnud. Kuid sellele küsimusele püüdis vastata 2011. aastal maleva pealiku ametisse asunud mjr Kalle Köhler.

Oli selge, et malevas on vaja midagi muuta, kuid mida, see vajas mõistmist. Olemas olid justkui allüksused, mõned juhid, midagi nagu ka tehti, kuid kogu tegevus oli kaootiline ja suunatud pigem hetkeemotsioonidele kui selgelt püstitatud eesmärkide elluviimiseks. Oli pealikke, kes teadsid oma alluvaid, kuid samas ei olnud paljud teadlikud sellest, kellele nad ise alluvad. Kohati ei teadnud allüksused oma eesmärgi, liiatigi siis veel kõrgema üksuse oma. Kompaniipealikul oli ilmselgelt võimatu täita tema allüksusele püstitatud eesmärgid, kuna eksisteeriv kompanii struktuur seda ei toetanud. Rühmad olid kompaniidesse sattunud pooljuhust, nagu ka isikkoosseis nendes. Territoriaalsuse põhimõtte allüksuste komplekteerimisel oli

ilmselgelt mobiilseks muutunud liikmeskonna elukorraldusele jalgu jäänud. Peale mitmeid kohtumisi ja konsultatsioone erinevates allüksustes mõistis maleva pealik, et peamisteks kitsaskohtadeks on puudulike militaarsete erialateadmistega juhtivkoosseis, mida ei toeta ka selge eesmärgipüstitusega struktuur s.o. kompaniirühm-jagu. Erinevate allüksuste pillutatuse ja koordineerimatu juhtimine tingis kaootilist väljaõpet ja põhjustas isikkoosseisu passiivsust. Siinkohal võib tõmmata paralleeli meditsiiniga – patsiendile tuleb panna õige diagnoos, siis saab määrata ka õige ravi. Seda, kas diagnoos oli õige, saab aga hinnata ainult tagantjärele, seega tuli 2012. aasta alguses allüksustel pealike otsuseid suhteliselt pimesi usaldada. Arusaadavalt ei saanud KL PS maleva pealikut pimesi usaldada, vaid nõudis temalt analüüsi ja järelemõtlemit ning püüdis isegi struktuuride korrastamist malevas pidurdada. Selles ei saa kedagi hukka mõista, sest teatavasti võib kaitseliitlane valede otsuste puhul lihtsalt hääletada n.ö. jalgadega. Maleva pealik toetus allüksustest saadud vastukajale, võttis riski ning viis sisse muudatused juhtivkoosseisus ja struktuurides.

Muudatused juhtivkoosseisudes tähendasid seda, et maleva pealik tegi oma valikud kompanii ja malevakonna pealiku osas, kes omakorda pidid teema korrigeeritud rühmapealike ja jaopealike osas. Üks muudatusi tunda saanud allüksus oli Lembitu üksikkompanii, mis transformeerus üks-ühele staabi- ja tagalakompaniiks, mille juhiks sai malevapealiku ettepanekul n-ltn Arli Okas. Sellest kompaniist sai allüksus, kellel said pärast struktuuri- muudatusi olema kõik rühmad ja rühmapealikud, kuid puudus funktsioonikohane kokkuharjutamine ning rühmade vahel harjumus siduda oma tegevust teiste allüksustega. Struktuuri muudatuste kirjeldamiseks võib aga lühidalt öelda,

et rahuaegselt valmistutakse/õpitakse kõigis allüksustes nüüd seda, mis on konkreetsele allüksusele ette nähtud funktsioon riigikaitses.

Loomulikult oli siis ja on ka praegu neid, kellele muudatused ei meeldi. Ilmselt on uute ülesannete täitmine esialgu harjumatu, sest enam ei saa tegutseda vaid enda äranägemise järgi, on kehtestatud konkreetsed suunised, mida vastav ametikoht ette näeb. Õnneks on lahkkelisid esinenud vähe ja malevasisest vastuseisu muudatustele praktiliselt ei olnud. Pärast muudatuste elluviimist oldi aga ainult raske teekonna alguses. 2012. aasta suursündmuseks oli sügiseks planeeritud staabi- ja tagalakompanii kordusõppus, mille sisse oli integreeritud ka maleva aastatõppus Mulgi Mäss 2012. Maleva ja kompanii pealiku ees seisis ülesanne viia allüksused sellisele tasemele, et neil tekiks ettekujutus oma kompanii funktsioonist ja tegevusest.

Kuna vastne kompaniipealik oli lõpetamas Kaitseliidu kooli kompaniiülema kursust, siis järgmine tasand sõjaliste teadmiste omandamisel olid rühma- ja jaopealikud. Need on isikud, kelle asjade olemuse mõistmisest ja juhtimisoskusest sõltub allüksuste tegutsemine. Maleva väljaõppeseksioon kaasas kompaniipealiku, võttis aluseks KVÜÖA põhikursuse õppekava ning mugandas selle malevas kasutamiseks. Seejärel määrati valdkonnad, mida koolitajad hakkasid juhtivkoosseisule ja erialagruppidele õpetama.

2012. aasta esimese poole jooksul koolitati rühma- ja jaopealikuid neljas etapis, elementaarõpetamised anti lahingutegevuse alustest, taktikast ja 5-punkti käsust. Tehti kõik selleks, et valmistada pealikud ette eelkõige kordusõppuseks. Püstitatud õpieesmärk oli allüksuste pealike funktsioonitajumine ja suutlikkus oma allüksust juhtida kompanii eesmärkide saavutamiseks. Kordusõppuseks koostati taktikaline stsenaarium, milles jalaväerüh-

madega tugevdatud staabi- ja tagalakompanii viivitab vastast oma vastutusel, eesmärgiga võita aega kaitse ettevalmistamiseks teiste üksuste poolt. Kindlasti mõned lugejad teavad, kuid on ka neid, kes ei tea, mida tähendab ühe suurõppuse korraldamine. Olgu siis siinkohal loetletud peamised valdkonnad, mis mõjutavad suurõppuse kvaliteeti ning mis tuleb ette ära planeerida. Esiteks peab olema igale allüksusele püstitatud selge õpieesmärk, läbi mille saab hiljem hinnata, kas õppus õnnestus või mitte. Teiseks peab valima sobiva aja ja koha, kus õppus läbi viiakse. Kolmandaks tuleb õpieesmärki, aega ja kohta silmas pidades koostada adekvaatne stsenaarium, mis võimaldab planeeritud tegevusi harjutada. Neljandaks tuleb tagada allüksustele funktsioonikohane varustus, mida kahjuks malevas veel kõigil allüksustel ei ole. Ka sellel korral tuli paraku palju spetsiifilist varustust kokku laenata. Viieandaks tuleb saata laiali õppuse kutsed ja prognoosida, kui palju kutsutest ka realselt õppusele tuleb. Lisaks nimetatule veel kõikvõimalikud kooskõlastused, logistilised planeerimised ja muud toimingud, millest õppuse kordaminek sõltub. Augustikuu lõpuks oli eelnimetatu enam- ja vähemalt korraldatud. Koostööd tehti ka Valga malevaga, kes planeeris samal ajal, samas kohas oma lahingkompanii kordusõppust korraldada mis integreeriti kokkuleppel ühisesse stsenaariumi.

Et mitte pimeduses kobada, oli viimane väljaõppe etapp enne kordusõppust kaardiharjutus MAPEX, mis toimus 21. kuni 23. septembrini. Harjutuse eesmärk oli õppusest osa võtvate pealikega õppuse stsenaarium läbi harjutada ehk mängida kaardil läbi see, mida hakatakse teema kordusõppusel realselt. MAPEXi läbiviimiseks kaasati abiliitideks KVÜÖAst, kpt Agur K. Karula ning Kaitseliidu Koolist mjr Ahto Alas. Esimesel päeval anti maleva staabile kaitseringkonna käsk. Selle koostamisel

võeti aluseks maaväe õppusel KEVADTORM 2011 kasutusel olnud kaitseringkonna käsk, mis viidi vastavusse maleva õppuse stsenaariumiga. Maleva staap koostas n.ö. pataljoni käsu, mis anti samal õhtul kompaniipealikule. Kompaniipealik esitas järgmise päeva hommikul õppuse üldjuhile oma lahingplaani ning andis selle pärast kooskõlastamist samal õhtul oma rühmapealikele. Viimased järgisid sama protseduuri ning andsid oma käsu/kavatsuse jaoülematele. Laupäeva hommikuks oli kogu õppusest osavõttev seltskond taas malevas ning algas stsenaariumi läbimängimine. Tänu KVÜÖA taktika õppetoolile saadi kasutada tulevase operatsiooniala kaarti mõõtkavas 1:2 000, mis kattis praktiliselt kogu klassiruumi, ning läks hiljem pärandina üle Valga malevale, kuna õppus toimus nende vastutusel Unikülas.

Kordusõppus toimus ajavahemikul 17. kuni 21. oktoobrini. 96st kutsutust kaitseliitlastest tuli kohale 70. Peamised puudumised põhjused olid töötamine välismaal ja haigestumised. Õppuse kava nägi ette õppimist, kordamist ja harjutamist (17.-19. oktoobrini) ning taktikalist tegevust (20.-21. oktoobrini). Kohaletulnud isikkoosseis tegi läbi iseformeerumise, milles põhirõhk oli kompanii veeblii, n-vbl R. Roosil, kes koordineeris kompanii liikumise tegevust varustuse väljavõtmisel. Seejärel andis kompaniiolem rännakukäsu ja kompanii liikus motoriseeritud rännakolonnis Väluste laskeväljale. Õppimiseks, kordamiseks ja harjutamiseks jagati kogu isikkoosseis õppegruppidesse. Kolmel päeval said kõik erialagrupid (juhtkond, tuletoetus, luurajad, pioneerid, sidelased, sanitarid, autojuhid ja snaiapid) vajalikke teadmisi ja oskusi. Väljaõppe olid asjatundlikeks ja heal tasemel koolitajateks kaitseväljalased Kalevi JVP snaiplikoolist, Luurepataljonist, Kaitseväe Logistikakeskusest ja Pärnumaa Malevast. Lisaks neile osalesid väljaõppe

korraldamisel ka maleva enda ohvitserid ja allohvitserid.

Kokkuvõtvalt võib tõdeda, et kõik valdkonnad said oma erialaõpet eesmärgiga rakendada oma teadmisi hilisemal praktilisel harjutusel. Juhtkonnaõppe raames käidi ka maastikuluurel ning ülemad said selle põhjal teha viimaseid korrigeerimisi oma lahinguplaanides ja käskudes. 19. oktoobri pärastlõunal paikneti ümber Valgamaale, Uniküla alale, kuhu oli planeeritud kogu taktikaline tegevus. Samal õhtul saabus sinna ka kompanii täiendus kahe jalaväerühma näol. Allüksused said praktiseerida paiknemist, patrullimist, taktikalist liikumist, kaitseks valmistumist, pioneeritõkete rajamist ja kõike muud asja juurde kuuluvat, kõik said praktikas teha seda, mida oli pea terve aasta vältel õpitud. Ka meditsiiniteenistus sai praktiseerida, taktikalist liikumist, kaitseks valmistumist, pioneeritõkete rajamist ja kõike muud asja juurde kuuluvat, kõik said praktikas teha seda, mida oli pea terve aasta vältel õpitud. Ka meditsiiniteenistus sai praktiseerida, taktikalist liikumist, kaitseks valmistumist, pioneeritõkete rajamist ja kõike muud asja juurde kuuluvat, kõik said praktikas teha seda, mida oli pea terve aasta vältel õpitud.

20. oktoobri hommikul algas lahingutegevus, kus Valgamaa ning Tartu malevate allüksused teostasid rünnakut ning Sakala malev viivitust. Enamik koolitajaid ja instruktoreid olid vahekohtunikeks, ka maleva pealik ja kompaniiolem pidid allüksuse juhtimise kõrvalt pidevalt koordineerima vastaspoolega stsenaariumist kinnipidamist. Tuleb välja tuua mõned õppusesse sisseviidud uuendused või siis ammu unustatud vanad lahendused. Nimelt imiteeris kaudtule VW ILTIS, mis sõitis tellitud koordinaatidele ja lennutas lõhkepakette täpselt niipalju, kui küsiti, tuli mõjus 50 meetrit ümber auto. Selline lahendus andis tuletellijale reaalse kogemuse kaudtule kohalejõudmise ajast ja mõjust. Teine lahendus, mida just tihti Kaitseliidu õppustel ei kohta, puudutas snaipreid, kes pidid oma positsioonilt läbi relvaoptika leidma üles prioriteetsed sihtmärgid, seejärel võtma raadio teel ühendust vastaspoole vahekohtunikega,

OMA MAA

Viljandi, november 2012

Novembrikuu mõtisklused

November oma 30 päevaga on aasta eelviimane kuu. Nende 30 päeva sisse mahub aga palju. Kuu esimene päev on tähtpäevaks Eesti Piirivalvele. Esimesest novembrist 1922. a loetakse selle asutuse tegevuse algust. Sel aastal tähistas Eesti Piirivalve, nüüd küll nn ühendasutuse ehk Politsei ja piirivalveameti koosseisus oma 90. asutamise aastapäeva.

Kuu teine päev on hingepäev. Kui palju me oma igapäeva tegemistes ja toimetustes mõtleme neile, kes on siit ilmast juba läinud teispoosusesse? See päev aga kutsus seda tegema ja mälestusküünlaidki süütama. Kui palju me üldse mõtleme hingele? Juba kuulus Julk-Jüri Paunvere koolis käskis lastel oma hinge eest hoolt kanda ja kui rehkendus Joo-sep Tootsile hästi meelde ei jäänud, siis see käsk jäi talle küll meelde ja ta soovitas ka Tõnissonil oma hinge eest hoolt kanda, kui viimane koolivenda aidata ei raatsinud. Küllap võiks ka tänasel päeval soovitada oma hinge eest hoolt kanda ka paljudele meie rahvaesindajatele ja seda päris tõsiselt. Aga eks oma hinge eest hoolitsemise ole meist igaühe enda mure. Varsti hingepäeva järel tuleb terve rida tähtpäevi nii rahvakalendri järgi kui ametite asutamispäevade järgi. On Eesti politsei asutamise aastapäev, on Kaitseväe aastapäev ja mitmeid teisigi tähtpäevi. Samas tulevad ka mardipäev ja kadripäev.

Kaitseväe aastapäev on oluline kõigile meie kaitseväelastele. See märgib ühe ainulaadse riigikaitse organisatsiooni jätkuvat tegevust. See sõpruskond, kes oma vabast ajast tegeleb sellega, mida on vaja, et Eesti riigil oleks ükskõik millise vaenlase heidutamiseks vajalik riigikaitse ressurs, on üks kindlaimad meie riigi iseseisvuse alustalad. Kui inimene teadlikult ja oma vaba tahte ajendil pühendub õppima sõjalisi teadmisi ja omandama õppustel olulisi kogemusi, siis on see inimene vajadusel

valmis neid tarkusi ja kogemusi ka rakendama ja oma rahva ja riigi vabaduse ja iseseisvuse eest võitlemisel. Ja ta teeb seda kindlasti palju pühendunumalt ja visamalt kui ükskõik milline palgasõdur. Ajalugu on palju kordi näidanud, et vabatahtlikud sõdurid on parimad ja tublimad. Soovigem siis sellele sõpruskonnale üle Eesti tublit pealehakkamist ja tahet oma eesmärkide saavutamiseks. Saagu meid rohkem ja saagem targemateks, osavamateks ja julgemateks! Ja olgu meil sõpru kes meid abistavad ning järelkasvu, kellele üle anda nii aated kui relvad, et see organisatsioon kehtaks sama kaua, kui Eesti riiki.

Kuu lõpus, 28. kuupäeval, tähistame meie võiduka Vabadussõja alguse päeva. 94 aastat tagasi tungis punakaart meie äsja iseseisvuse väljakuulutanud riiki, lootes kiiresti ja suurema vaevata meid punase Kremli meelevalda haarata. Ei läinud aga nii. Ei saavutanud oma eesmärki ka Saksa keisririigi jäänustele tuginenud Landeswehr ega nn Rauddiviis. Eesti jäi tookord eestlastele ja jäi vabaks maaks pisut enam kui kahekümneks aastaks. Kui sakslased leppisid oma kaotusega ja isegi Hitler ei pretendeerinud Stalini sõlmitud salalepingu Eestile, siis vene kommunistid vaatamata pühalikule töötustele Tartu rahulepingus, ei mõelnudki meist loobuda ja 1940. aastal ikkagi okupeerisid meid ja hoidsid oma ikkes pea 50 aastat, millest ehk maha arvata natsi-Saksamaa pisut enam kui kolmeaastane okupatsioon. Ja küllap pole idanaabrid meist loobunud ka tänaseni. Tuleb alati arvestada nende bütsantslik-asiatliku mõttealaadi ja käitumisega, ükskõik mida nad ka ei lubaks või ei töotaks.

Ja samal kuupäeval 99 aastat tagasi sündis ka Sakala Maleva auliige **August Puuste**. Palju õnne ja tervist teiseks aastasajaks!

R.K.

Ka Juhan peab veel õppima!

Algus lk 2

kirjeldama täpselt keda, kus ja mida tegemas näevad, ning seejärel said loa teha lask, kõik toimus reaalajas ja tekitas vastaspoolele tõepoolest snaipriohtu.

Õõseks vastu pühapäeva taandusid mõlemad pooled oma paiknemisaladele, et valmistuda 21. oktoobri lõpulahinguks. Tugevdatud staabi- ja tagalaskompanii moodustas oma paiknemisalade ette kaitsekeskuse, kus tuli anda vastasele otsustav lahing. Allüksused viidi positsioonidele s.h. tagalaüksused ja pioneerid ning nii said kõik reaalses lahingus kätt proovida. Kuivõrd realkoosseisule oli kõige tähtsam küsimus, kes võitis, siis võib siinkohal ära öelda, et käsukohane kompanii põhiülesanne sai täidetud – vastast suudeti viivitada käsus etteantud ajani. Samas on tegelikult palju olulisem küsimus see, kas õpieesmärk sai täidetud. Vastus on ühene ja selge - jah, ka õpieesmärk sai täidetud. Saadud tagasisidest nähtub, et ka realkoosseis oli saadud kogemusega väga rahul, tunnistati, et õpitu oli vajalik ning haakus allüksuse funktsiooniga. Pealikelt saadud tagasiside oli eranditult positiivne, muidugi esines ka tagasilööke, sest kõik käskudega seonduv vajab täiendavat õppimist ja harjutamist, kuid see on loomulik ja mõistetav. Kompaniile täienduseks antud rühmad ei olnud struktuuripõhiselt staabi- ja tagalaskompanii allüksused ja seetõttu esines mõningast mõõdarääkimist, millest saadi sujuvalt üle. Sellises olukorras võib hinnata tulemust heaks.

Rühmapealike hakkamasamist saab hinnata ainult kompaniipealik, kõrvaltvaataja näeb vaid rühma tegevuse mõju ja tulemust. N-ltn Okas pajatab: „Kompaniipealikuna avaldan oma rühmapealikele kiitust, nad on hakanud mõistma oma rolli allüksuse ülemena. Veel harjutamist ja pealikud hakkavad tajuma ka vastutust, mis neil lasub ja mitte ainult õppustel, vaid ka tavaolukorras. Hakkame lahti saama mõtlemisest, et antakse ametikoht, küll tulevad ka teadmised iseenesest – nüüd juba mõistetakse, et ametikoha pakkumisega nähakse isikus eeldusi, ametikoha vääriliseks tuleb igal ühel ikka ise õppida. Kui ei õpita, siis ka ei teata ja hakkama ei saada – nii lihtne see ongi. Ma ei ole nõus selle väitega, et pelgalt tsiviilteadmistega saab Kaitseväe allüksuse edukalt toimima, et justkui tsiviilteadmiste kogum tagab mittekonventsionaalse lähenemise vastasele ja ootamatu edu allüksusele – see oleks sama, kui loota, et ka parmupilli ja liiklusräga saab esitada Beethoveni sümfoonia. Allüksus on kui orkester, selle kõlamasaamiseks on vaja ühtemoodi osata, teada ja koos

harjutada. Just sellised õppused näitavad kõigile osalejatele, et mida rohkem õpitakse, seda edukamad ollakse.“

Õppuse üldjuht, mjr Köhler, jäi samuti kogu õppusega üldjoontes rahule. Mjr Köhleri arvamus: „Loomulikult võib soovida alati paremat, kuid olemasolevate ressurssidega on üksuse ettevalmistamine ühe aastaga siiski raskendatud. Pean lisama, et praeguste võimaluste juures midagi oluliselt paremini teha, selleks peaks omama fakiiri või-

meid – mul neid kahjuks ei ole. Võin öelda, et võrreldes eelmise aasta õppusega oli nii mõnigi tegevus seekord sooritatud paremini ja endisi vigu ei korratud, ent siiski on mõningaid puudusi, mis ei luba veel väga kõrgele hinnangule pretendeerida. Samas, see kuhu staabi- ja tagalaskompanii tänaseks jõudnud on, vajab kompaniipealikult 100% pühendumust, mis kaitseväelase puhul on silmapaistev sooritus. Kokkuvõttes tahan öelda, et liikumise suund on meil õige, kuid me ei ole veel kohal.“

Korrastatud struktuurid tagavad selgesihilise tegevuse kõigil tasanditel, kõik teavad kuhu nad kuuluvad ja mida neilt oodatakse. Juhtide koolitamine on prioriteet, kõik ei saa kahjuks läbida Kaitseväe Kooli juhtimiskursusi, seda enam on oluline õpetada neid maleva- ja allüksuse põhiselt. Tõde kriteerium on praktika ja praegune praktika näitab, et Sakala malevas ollakse õigel teel.

Allikas: Sakala Malev

Valgamaa Maleva kommentaar:

Valgamaa lahingukompanii kordusõppusel osales üle 60 kaitseväelast. Kordusõppuse raames tuletati osalejatele meelde individuaalseid sõdurioskusi, anti erialast täiendõpet ning harjutati pealetungi ülesannete täitmist. Oma tegevusi said harjutada ka formeerijad. Samuti toimusid Väluste laskeväljal laskeharjutused nii automaatidest, püstolist kui ka tankitõrje relvadest. Õppus lõppes kontrollharjutusega Valgamaal Uniküla harjutusalal, kus Valgamaa maleva roll oli mängida vastast Sakala malevale. Et anda ründavale poolele jõudu juurde tugevdati Valgamaa malevat kahe rühmaga Tartu malevast, kellega koostöö sujus. Kahe osapoollega harjutus teeb õppuse huvitavaks ja loob realistlikuma keskkonna. Kaitsevõime appi tulnud instruktorige tunnustasid kaitseväelaste kõrget motivatsiooni ja teotahet. Õppus õnnestus tänu heale koostööle Sakala ja Tartu malevaga, ning instruktorige. Kommenteeris leitnant Peeter Kallas, Valgamaa Maleva väljaõppeülem

Noorte Kotkaste Sakala Maleval uus pealik

15. oktoobril kogunes Sakala Maleva staabi Noorte Kotkaste Sakala Maleva pealikute kogu. Koosolekust võttis osa 8 pealikute kogu liiget ja kutsetutena maleva noorteinstruktorige Ain Laane ning maleva pealiku kandidaat, ltn Valdur Kiik. Koosoleku päevakorras oli NK Sakala Maleva pealiku ja ühe maleva juhatuse liikme valimine. NK Sakala Maleva pealiku kandidaatideks oli esitatud kolm isikut, kellest

üks end taandas. Valimisel võistlesid senine maleva pealik Roman Aver ja Valdur Kiik. Mõlemad kandidaadid tutvustasid end koosolijatele ja avaldasid oma eesmärgid ja tegevused kui neid valitakse maleva pealikuks. Mõlemale esitati küsimusi. Peale hääletusprotseduuride kindlaksmääramist toimus salajane hääletus, mille tulemusena valiti kaheksa poolthäälega uueks NK Sakala Maleva pea-

likuks ltn Valdur Kiik. Seejärel arutati NK Sakala Maleva juhatuse liikme valimist, kuhu algselt kandideeris neli isikut – Roman Aver, Gunnar Hunt, Maire Juus ja Raul Astel, kellest viimane oli end enne koosolekut siiski taandanud. Salajane hääletus oli tasavägine, kaks kandidaati said kolm ja üks kandidaat kaks häälet. Kordusvalimist kahe enim hääli kogunud kandidaadi vahel siiski ei toimunud,

kuna Roman Aver loobus ja nii osutus valituks NK Sakala Maleva juhatuse liikmeks Gunnar Hunt. Koosolek otsustas teha KL Sakala Maleva pealiku ettepaneku kinnitada Gunnar Hunt NK Sakala Maleva juhatuse liikmeks ja esitada Valdur Kiik Noorte Kotkaste peavanemale NK Sakala Maleva pealikuks kinnitamiseks.

R.K.

Uudiseid kaitseministeeriumist

Kaitseministri sõnul kasvavad järgmisel aastal enim kulutused ajateenijate olme- ja väljaõppetingimuste parandamiseks. Kaitseministeerium investeerib tuleval aastal taristusse ligi kolmandiku võrra rohkem kui 2012. aastal. Ehitatakse välja Tapa linnaku tehnikapark ja arendatakse Kaitseväge keskpõlügenooni. Taastatakse Kaitseväge personalikuludes majandussurutise-eelne tase. Lisaraha kasutatakse uue personali värbamiseks, tühjade ametikohtade täitmiseks ning masu-eelse palgataseme taastamiseks. Kaitseminister toonitas, et kokkuvõttes püsib kaitse-eelarve ka järgmisel aastal tasemel kaks protsenti sisemajanduse kogutoodangust. Kahe protsendi eraldamine tagab Eesti kaitsevõime stabiilse ja pikaajalise arengu. Riigikogus arutlusele oleva

2013. aasta riigieelarve eelnoo kohaselt oleks kaitse-eelarve suuruseks uuel aastal 361,36 miljonit eurot. Sellest 24,8 protsenti moodustavad personalikulud; 27,86 protsenti relvastuse- ja varustusehanked; 18,2 protsenti majandamiskulud ja 12,2 protsenti eelarvest kulub taristu investeeinguteks.

Veel teatatakse Kaitseministeeriumist, et USA jätkab Eesti riigikaitse toetamist. USA armee sõjaliste abi-programmide eest vastutav kindralmajor Frank D. Turner kinnitas kohtumisel kaitseministeeriumi kantsleri Mikk Marraniga, et Eesti kaitsejõud saavad ka tulevatel aastatel USAlt tuge. USA toetab Eesti kaitsejõudude arengut ulatuslike abiprogrammide FMF (Foreign Military Financing) ja IMET (International Military Education and Training) kau-

• NATO Euroopa vägede ülemjuhataja asetäitja kindral Sir Richard Schirreff ja kaitseminister Urmars Reinsalu käitlemas kaitseministeeriumi aulad

du. Programmide aastased eraldised ulatuvad miljonitesse dollaritesse. Eesti on alates 1995. aastast saanud USAlt FMFi raames sõjalist abi kokku ligi 70 miljoni dollari ulatuses, mida on kasutatud

eelkõige Eesti kaitsevägele kaasaegsete sidesüsteemide ja õõvaatlusseadmete hankimiseks. IMET-programmi raames on kaitsestruktuuride esindajad saanud mitmesugust väljaõpet nii USA õppe-

asutustes kui Eestis. IMET-i raames on võetud erialaseid kursusi sõjaväepolitsei, pioneeride, luure, side, logistika ja õhuväe valdkondade osas. USA on Tallinnas asuva NATO küberkaitsekeskuse liige, samuti panustab ta aktiivselt Tartus asuvasse Balti kaitsekolledžisse ja osaleb NATO Balti riikide õhuturbemissioonis.

5. ja 6. novembril Eestit külastanud NATO Euroopa vägede ülemjuhataja asetäitja, kindral Sir Richard Schirreff, kohtus kaitseminister Urmars Reinsaluga ja Kaitseväge juhataja brigaadikindral Riho Terrasega, kellega arutas NATO õppuseid ja operatsioone. Kaitseminister Reinsalu rääkis Sir Schirreffiga Ämari Lennubaasi Steadfast Juncture, mille läbi viimise toetamise eest kindral Eestit tunnustas. Eesti soovib, et taolisi õppusi korraldataks

regulaarsemalt. Need on väga olulised, et tagada NATO riikide vägede koostöövõime ka pärast Afganistani missiooni lõppemist 2014. aastal. Sir Schirreff kohtus ka Kaitseväge Peastaabis Kaitseväge juhataja, brigaadikindral Riho Terrasega, kellega arutas Balti õhuturbega seotud küsimusi ja NATO ülesandeid Afganistanis pärast 2014. aastat. Kindral Schirreff ja brigaadikindral Terras tõdesid, et liitlased on saavutanud ISAFi operatsiooni käigus silmapaistva koostöövõime ning NATO edasiste õppuste programmi peab toetama liitlaste koostöövõime säilitamist ja arendamist. Sir Schirreff rõhutas Balti Kaitsekolledžis peetud loengus NATO kollektiivkaitse põhimõtet - rünnak ühe vastu on rünnak kõigi vastu – mis on jätkuvalt aktuaalne.

Mälestused

Algus ajalehe Oma Maa k.a. (aprillikuu) numbris nr 148

Elmar Vellak – Erich Sepa venna Valteri kasupoeg, Heili Kinki vend: „28. detsembril 1945.a. varahommikul rünnati Lükkä (Nursi) metsavendade punkrit. 8. jaanuari 1994.a. Võru Teataja avaldas langenud metsavendade nimekirja, kus langemise kuupäevaks on 27.12.1945.... Hiljem Erichiga kohtudes ja vnglas kasuisaga (Erichi vennaga) vesteldes selgus, mis oli Lükkä punkris toimunud. Erich oli juba varem rääkinud, et distsipliin on halb. Liiga palju on punkri koha teadajaid. Nii suure hulga meeste toiduga varustamine on raske. Peaks olema väiksemad grupid ja omavahel korralik side. Keegi ei tea, kuipalju on kellelegi räägitud. Valve korraldus oli Erichi arvates halb. Enne magaminekut oli punkris olnud väike olemine alkoholi tarvitamisega. Rünnak algas une pealt. Ragina ja plahvatuse peale ärkas Erich üles ja olles pesuväel, ei suutnud algul aru saada mis toimub. Siis taipas, et punkrit rünnatakse ja mitu meest on pihta saanud. Haaras automaadi ja tormas ukse juurde. Seal oli juba ees mehi välja tormamas. Andis koos teistega oma automaadist tuld. Sai käest ülalpoolt küünarnukki liha läbiva kuulihava. Viskas tühjaks lastud automaadi minema. Tagavara salve ei olnud. Valge pesu aitas hiilimise märkamatuks muuta. Arvas, et peale tema pääses ära veel vähemalt üks kui mitte kaks meest. Ta põgenes külmunud jalgadega ja haavatud käega

oma venna Veljo juurde. (Elmar Vellak nimetab Erichi venna, oma kasuisa, Veljoks, õde Heili aga Valteriks. Toim.) Jalas olnud sukad kulusid katki. Võttis seljast särgi, rebis selle katki ja sidus labajalgade ümber. Õues kohtus vennaga, kelle abiga sai rehetuppa, kuhu vend tõi riideid ja toitu. Köeti saun. Kui Erich oli tervenunud, viis vend ta Joosu tallu õe juurde.“

Hiljem end edasi varjates, punkrites elades, tihti niiskuse ja külma käes, haigestus tuberkuloosi ja olles lootusetult haige, lasi end 1951. aasta kevadel maha Sännas oma venna kodu ligidal, kus tal oli metsas punker. Vend tegi kirstu ja punkrikaaslased matsid ta Ahitse järve äärde liivasele künkale. Hauakoht on siiani teadmata.

Ottan ja Tuvikene sattusid mõlemad hiljem KGB kätte oma muude pattude pärast, Lükkä punkri lugu avalikuks ei tulnud. Mõlemad istusid mõned aastad vangilaagris ja pärast elasid ja töötasid kuni pensionile jäämiseni.

Grupijuht Fridrich Lukk varjus pärast Ottani lahkumist Eheri juurest metsa.

Kalju Aarop selgitab F. Luku vennatütre Eha Jõgeda 1996. a. kirja järgi: „Kus Lukk vahepeal viibis pole teada, aga 31. detsembril õhtul ilmus ta oma Vetgala külas elava venna Paul Luku tallu. Ta õõbis venna laudas ja lahkus sealt hommikul. 1. jaanuaril tuli aga venna tallu haarang. Läbiotsimisel leiti laudast õõbimise ase ja heintest automaati ning vend ja vennanaine arreteeriti. F. Lukk

viibis sel ajal oma naise Minna juures, kes oli korteris samas külas asuvas Karbatsi talus. Oma talust oli Lukk varem välja aetud. F. Lukk elas toimunud väga raskelt üle, ta oli suures masenduses ning hingeliselt murdunud. Kaks tema poega ja kõik punkris olnud mehed olid langenud. Teda võisid seejuures vaevata ka süümeepiinad, sest Haukka poisid olid juba varem tahtnud Lükkä punkri maha jätta ning uude punkrisse kolida, aga F. Lukk oli sellele vastu olnud. Nüüd oli ta nii masendatud ja löödud et tahtis minna vabasurma, sest kaudselt oli tema põhjustanud need suured kaotused. Kui ta aga kuulis, et tema vend ja vennanaine on tema pärast arreteeritud, otsustas ta minna julgeolekusse et võibolla siis need vabastatakse. Friedrich Lukk läkski 3. jaanuaril Võru miilitsaosakonda ja ta anti üle julgeolekule. Vend ja vennanaine vabastatigi mõne aja pärast. Tribunal mõistis F. Lukkile 15 aastat vangilaagrit ja ta suri Tobolski kullakaevanduses 10. septembril 1949.a.“

Punker süttis peale granaadiplahvatust põlema. Punker oli täiesti maapealne ja nii põles punker koos sisustusega täielikult. Et punkris oli ka laske-moona ning granaate, miine ja lõhkeainet, siis kestsid plahvatused pea 1,5 tundi. Seetõttu ei saadud sealt midagi kätte, ka dokumendid, kui neid oli, põlesid ära. 2011. aasta sügisel kinnitas Asta Mugra (Eher) et punker oli paari palgi võrra maa sees – „Ma ise mäletan, et astusin paar astet allapoole“. ??

Pärast plahvatuste lõppemist leiti tukkide ja tuha seest 12 mitmesugust vintpüssi, ning lange-nute juurest kolm korras püssi. Punkriasemelt 2 automaati PPŠ, 2 karabiini, 2 suurekaliibrilist saksa automaati, 1 raskekuulipilduja, 2 kergekuulipildujat, 4 mitmesugust püstoliti, 4 binoklit, 1 jahipüss, 1 radiojaam, 2 kirjutusmasinat.

NKGB Võrumaa osakonna 29. detsembril koostatud aktist: „.... Bande püüdis lahinguga piiramisrõngast välja murda, kuid hävitati püssi- ja kuulipildujatulega, välja arvatud üks bandiit, kes vaatamata haavatasaamisele, kasutas pimedust metsas ja jooksis paljajalu minema. Jälitamine n-ltn Moloki poolt ei andnud tulemusi. Jälg viis Elfrieda Eheri majani, kus talle osutati esmaabi ja jäljed siledakshõõrutud teel kadusid.... lahingus oli meie pooltel 2 raskelt haavatut.“

Langenuid jäeti valvama kohalikud hävituspataljoni mehed. 3. jaanuaril viidi Võru vanglast langenuid tuvastama Agnes Eher, tollal 16. aastane. Surnukehad oleval olnud reas, samblatuustid näo peal, osal langenuil olid näod juba lindude poolt ära nokitud. Agnes tundis ära neli. Viktor Lukul oli kuuliauk meelekohal, nagu oleks ta end ise maha lasknud. Julgeoleku äratundmise aktis on Viktor Lukk, Kalev Rebane (Kalju Rebane), „Undu“ Rõuge vallast, nimi teadmata (Henn Pihlapuu), „Mikk“ Linnamäe vallast nimi teadmata (Edgar Raudsepp). Ülejäänud viit laipa ei tuntud. Neist kolm tugevalt põlenud. Elf-

riede Eher olla öelnud, et tema ei tunne ühtki metsavenda ja teda sinna ei viidud.

Julgeoleku akti järgi tunti ära ainult Viktor Lukk ja Kalju Rebane, tema eesnimi on aktis siiski vale. Kalju Aarop kirjutab „Vastupanuvõitluses“: „kes ära tunti, nende surnukehad käskisid hävituspataljonlased sugulastel ära viia. Osa surnukehi viidi öösel ka salaja ära, kui hävituspataljonlasi valves ei olnud.“ Rohkem kuskil tuvastamist Aarop ei maini, samas on tal lause... „kes ära tunti...?“ Kas siis ametlikult ei tuvastatud rohkem ja tuvastamine või äratundmine jäi kohalike valves olnud hävituspataljonlaste asjaks, kes lasid ka äratuntuid maha mätta. Ilmselt tollal vist veel ei olnud julgeoleku korraldust langenuid omastele mitte välja anda Hiljem enam surnukehi välja ei antud ja senini on teadmata, mida julgeolek nendega tegi. On isegi jutte, et nendega söödeti verekoeri. 2011. aasta sügisel avastati Käatsos kümne säilmega matmiskoht. Viljandis on Pärnu maantee surnuaias tähistatud mälestuskiviga matmiskoht kuhu olevat julgeoleku poolt maetud üle kümne surnukeha. Kas langenuid toodi haarangutelt või mujalt ja muul põhjusel, see on teadmata. Ühe lindude poolt tugevasti ära nokitud laiba olid kohalikud hävituspataljonlased tunnistanud Kristjan Tuvikeseks ja käskinud tema omaksel ta ära viia. Nii võtsidki Tuvikese omaksed ja matsid ta maha Kristjani pähe. Seepärast sai Kristjan end rahulikult ravida ja varjata. Alles

hiljem selgus et mahamaetu oli Edgar Raudsepp.

Jaan Elleni raamatus „Kuhu kõik nad jäid“ kirjeldab Kristjan Tuvikese õde Ilma: Olin võtnud enda juurde elama Johannes Paabu sugulased, kes olid tulnud Venemaalt. Paap, vana mehike tuli ühel päeval minu manu ja ütles, et miks Sa oma venna maha ei mata. Ei saanud ju talle öelda et Kristjan on elus ja nii tema pealeajamise tõttu matimegi tolle näidatud tundmatu Kristjani pähe oma perekonna platsile. Mina punkri juures ei käinud. Karl ja mu vend töid surnukeha ära, toodi alasti kohale. Karl tõi oma ülikonna. Juuksed olid pea samasugused kui mu vennal. Linnud olid silmad ära nokkinud. Matsime ta oma isa kõrvale 14. jaanuaril. Samal päeval maeti Jaani-Peebule ka Arnold Kuus ja Kalju Rebane. Katsime ka väikese peielaua. Ei saanud ju sugulastele tött öelda. Järgmisel suvel nägin haul lilli. Raudsepa õega saime hiljem vahel seal kokku.

Ann Ottan räägib samas raamatus: „Matsi Mihkli (Mihkel Lõhmus) oli tapetu platsi peal, silmad täägiga peast välja torgatud. Mihkel toodud salaja sealt ära ja maetud aganiku põhja“. Olemasolevate meenutuste ja kirjelduste järgi on nende matimiste lugu selgusetu. Keda siis lõpuks julgeoleku poolt tuvastati, missugune oli julgeoleku ja võimumeeste seisukoht nii haarangutel langenuite kui muidu mahalastute matmise kord?

Järgneb

Kolmandat korda Alfons Rebasele pühendatud rännakul

13. oktoobril saadeti Sakala malevast umbes 30 kilomeetrisel järjekordsel rebase-retkelisel. Korraldajate sõnul olla osavõtjate arv aegade tagasihoidlikum, kuid staabiülem Susi sõnul olevat kohal parimad. Olen üks neljast võistlusklassis osalenust, ülejäänud võtsid osa nõvabaklassis.

Staabiülema meelitused kõrvus helisemas tundub retke algus mulle paljulubav: vähemalt 10 kilo kaaluv seljakott pole ülemäärane raske, relv (AK4 + 1 salv ilma laskemoonata) ei kloi küljelihale pehmemaks kui see niigi on, saapad ei hõõru, kusagilt ei valuta!

Niisiis 30 kilomeetrilisele rajale! Enda üllatuseks jään kohe stardis retkeliste viimasesse veerandisse, aga võtan nõuks, et ei lase peagrüpi silmist (mis küll paraku umbes 7-8 kilomeetri pärast juhtub). Venitan kõndides sammu ja oma arust hoian eesminejatega tempot ka, aga tulemust pole L. Püüan endale sisenada optimismi ning saan sellele ka tuge, kui avastan end lugemas ühele hoonele jäetud sõnumit: Karula - heade mõtete küla! Aga miks ka mitte häid mõtteid mõelda? Suts maad edasi on ühe teise maja aknad kaetud kirjadega LEIB SAI LIHA KALA PIIM VÕI SUHKUR. Tõenäoliselt täna ma neid tooteid sealt kirjatud akendega majast poleks saanud osta. Palju üldse on

taolistes Eesti väikeküladesse poode alles jäänud? Muremõtted Eesti hääbuvast külaelust saadavad mind kuni ühe sõbraliku suurte kõrvadega koerani, kes arvatavasti enne mind on ka kõik teised retkelised üle nuuskinud. Koer tundub asjatundja – ei ham-musta ega midagi, lahkume üksteisest lugupidamisega ja tagasihoidlikult. Järgmine vaatamisväärsus on teelt paistev lõke ja lõkke ümber askeldav mehekuj. Kahjuks jääb sedapuhku küsimata, kas tegemist on traditsioonilise 13. oktoobri lõkkega või teeb mees seda tänavu täiesti spontaanselt...

Samm on liikumisel tuntuvalt aeglasemaks muutunud. Jajah, olen ka varem endale püüdnud selgeks teha, et enne võistlema tulemist peab trenni tegema, muidu hakkavad võistlusrajal mustad mõtted meelt mürgitama. Igapäevases lapsejalutamises linnavahele vist ikka võistlusvormi saamiseks ei piisa! Aga ma liigun siiski! Vaatan miskipärast korra tagasi ja näen, et keegi rohelisekirju kiirkõndija jälitab mind. Põnev! Saab veel kellelagi võisteldal! Kiirkõndija aina läheneb ja läheneb, vaatan kontrolli mõttes veel korra tagasi ja siis veel automaatselt ühe korra - see on ju meie Toomas-Hendrik! No ei. See ei ole võimalik, kus on siis presidendi saatjaskond, kui see on Toomas-Hendrik? Veel

üks tagasi pilk ja tõepoolest on see keegi mees, kes on väga härra ilvese sarnane, aga on siiski hoopis Abja Gümnaasiumi direktor Ojamaa. Kui ta kõnetusulatusse jõuab, usutlen teda, et miks ta siis niimoodi teistele edumaa andis. Ta vastab, et pidi hommikul üht kodunt plehku pannud koera otsima ja seepärast hilineski retke starti. Innustan teda oma tempos (st minust kiiremas) edasi minema, aga esimesse joogipunkti jõuame siiski koos. Vesi maitseb hea ja kulub igati marjaks ära.

Asun uuesti rajale meetreid mõõtma. Mu kullakallid väikesed varbad on saabastes end üsna kehvasti tundma hakanud ja tean juba ette, et see lõpeb neile villidega. Rõõmustan aga selle üle, et peagi saan järele kahele noorele vabaklassi poisile, kellele retk vist üle jõu on hakanud käima.

Kuigi julgustan neid endaga kaasa tulema, jäävad nad minust kiirelt maha. Kui raja äärde jääb Oskari Lihatoõstus, meenub tuttav, kes seal külmaseadmeid paigaldamas käis ja samas tekib koheselt soov end ühe piibuvorstiga (minu poja Mati väljend õllesigari kohta) kosutada. Tahtmine on taevariik, aga saamine teadagi iseasi. Pärast kenasti korras Saarepeedi asula läbimist saabub toitlustuspunkt, kus ammutan jõudu kahest pirukast ja puljongist ning veelkord veest. Teibin seal-samas toitlustuspunktis ühe väikese varba leikoplastiga kinni, teadmata kas teen asja paremaks või hullemaks. Pisut puhanuna ja toidust jaksu juurde saanuna asun teele. Ikka uhkes üksinduses. Oma mõtteis ja tähelepanematuses oleksin peaaegu ühe suunaviida märkamata jätnud ja

teab kuhu hooga sammunud. Tean, tean – ei olnud mul see hoog nii suur midagi ja varbad ikka valutavad. Püüan positiivne olla ja keskenduda valut mitte väljategemisele. Märkan, et ilm on oktoobri kohta päris kena, kohatise päikesepaistega ja et Viljandimaa küldes vahelduvad hoolitsetud majapidamised pisut hädisematega nii nagu mujalgi Eestis.

Palju on veel maad lõpuni? Kuigi rada on korraldajate poolt suunaviitadega hästi tähistatud, on kaardilt raske hoobilt tabada, kui palju käidud on. Ohhoo – keegi on teele punase värviga kirjutanud 20 KM LÄBITUD – NAERATA! Üritan naeratada.

Püüan kiirust lisada ja pisut jooksusammugi teha, aga raske on. Küllap meenutan oma kõnnakult tädi Aimet: tädi Aimel on luude hõrenemine ja ta on vähemalt kuuekümnepäevane. Aga küllap kimbutab väsimus nüüd ka minu nägemisulatusse jõudnud kahte vabaklassi retkelist, kellega vaevaliselt ent kindlalt vahe-maa väheneb. Pisut jõudu annab ka see, et mu parim Viljandi sõbranna annab teada, et on mu perekonnaga mulle vastu tulemas. Mu rõõm on äratõllemata suur kui näen tuttavaid kujusid endale kaasa elamas. Mõtlen siis, et kui ma täna malevalt auhinda ei saa, siis äkki minu perekondlik taustatiim premeerib mind?

Lootust, proua, peaks ju olema! Tulid sõbranna oma kahe väikese lapsega ja mu kallis kaasake minu kahe väikese kullakesega. Viimases joogipunktis tahab Mati kangesti minu seljas olevat püssi endale saada (ta on suur relvade fänn). Ei unusta isegi „Palun!“ lunimisele ette ütelda. Annaks meeleldi osa koormast kellelegi teisele kanda, kuid siiski jääb Mati soov täitmata. Mu kallis kaasa hüüab mulle, et jäänud on vaid lõpujooks ning et pean pingutama ja neist kahest retkelisest veel mõõda saama. Oh, jäänud on veel 3,5 kilomeetrit ja ma ju peaksin jaksama seda joosta. Jalad jaksavadki veel pisut pingutada, kuigi lohistan neid üsna jõuetult mõõda maad. Ühel hetkel märkan, et jook-susamm ongi kergem taluda kui kõndida. Ja seal ta ongi, see mast, mis Sakala maleva taga kaugele ära paistab. See pole eales varem nii kauge ja armas tundunud.

Lõpetan oma kolmanda läbitud Rebase-retke ajaga 4.56.08. Olen väsinud ja õnne-lik, seda tunnet ma tulingi leidma, viiest villist hoolimata. Minu lugupidamine minust kõvematele tegijatele ja austus korraldajatele ning läbiviija-tele. Kohtumiseni järgmistel retkedel.

Kadri Urb
NKK Sakala ringkond

Noorte Kotkaste ja Kodutütarde sügislaager

27.-28. oktoobril kogunesid Valgamaa Noored Kotkad ja Kodutütred Metsniku harjutusväljakule, et üheskoos värskendada oma teadmisi ja pidada maha üks lõbus ning kauaoodatud sügislaager, mis sel korral toimus tavapärasest erinevalt, tegutsedes ja õbbides värskes õhus.

Nagu ikka, moodustati laagri algul rühmad ning määrati rühmajuhid. Rühmajuhide koheseks ülesandeks oli õpetada oma rühmale, kuidas püstitada ja langetada sisitelki ning iga rühm kordas tegevust 3 korda, et kõigile selgeks saaks. Peale seda suundusid noored metsa ühiskäimlat ehitama.

Selgus, et sügislaagri ajal maas olnud lumega polnud noortel probleemi. Kohaneti kiirelt ja asjasse suhtuti lõbusalt. „Soojad ilmastikule vastavad riided, motivatsioon ja tegevused hoidsid mind pidevalt soojas ja lumi oli nagu kirss tordil,“ sõnas Liis Hulkko. Toime tuleb tulla vastavalt aastajaale

Kahe päeva jooksul käsitlesid noored täiesti erineva sisuga ülesandeid ja panid ennast proovile uutaladel. Esmasabi ülesandes õpiti, kuidas toime tulla kui kannatanu on alajahnutunud või külmetunud. Tutvustati esemeid, mis aitavad kaasa inimese soojendamisel ja räägiti üle, mida saab ise teha, et ennetada külmetumist ning hoida ennast Eesti rõskes kliimas soojas. Noored tegelesid ka praktilise poolega - transporditi kannatanut kanderamiil 200 meetrit.

Noored said oma nutikust kasutada ka telkmantleid püstitades. Saadi teada, kuidas on kõige parem end erinevates olukordades metsas vihma ja tuule eest kaitsta. Õpetati, kuidas kasutada kateloki ning prooviti ise priimusesse tuld teha ja katelokis vett keeta.

„Kõik peaksid oskama kaardi järgi liikuda,“ kostis Naiskodukaitse noorliige Janeli Nielson. „Proovisime edasi anda põhitadmisi kompassist, Kaitseväge kaardist ja ka koordinaatidest. Kuna kõikides rühmades

olid lapsed eri vanuses, siis pidi neid ka erinevalt õpetama ning tuli välja, et väike mäng või meeskonnatöö võis tunni palju lõbusamaks muuta,“ lisas neu.

Tutvustati erinevaid relvasid - räägiti nende ohutusest, näidati vilumust relvade lahti võtmisel ja kokku panemisel. Kui ohutustehnika selge, mindi sportpüstolist täpsust laskma, milles luges enim õige asend ja tehnika, mis harjutades selgeks sai.

Laskumine, õine kuulamis- ja nägemisülesanne vajasid osavust

Üheks põnevamaks ja samas ka kõige kardetumaks tegevuseks oli kolmandalt korrusele kõitel laskumine, mis nii mõnelegi kõrgust kartvale inimesele pisara silma tõi. Hoolimata kartustest ja hirmudest said kõik selle ülesandega hästi hakkama ning soovijad käisid isegi mitu korda laskumas. „Minu jaoks oli laskumine kõige toreim, sest tänu sellele sain üle oma kõrguse foobiast. Juba kolmanda korruse akna

peal oli jube olla ning pisarad tikkusid vägisi silma ning esimese allatuleku ajal olid silmad täitsa märjad, kuna hirm oli väga suur, kuid teisele tiirule minnes oli palju kindlam tunne,“ tödes kodutütar Jaana Niklus.

Enne telkidesse minemist tehti õhtuses pimeduses veel kuulmis- ja nägemisülesanne. Noored Kotkad ja Kodutütred proovisid pimeduses vaadata 300 meetri kaugusel kõndivaid inimesi ning kuulasid nende poolt tehtavaid häälsusi. Tõestati, et taskulambid on metsas väga kergelt nähtavad ning suuremaid karjeid

ja häälsusi on üpris hästi kaugele kuulda.

„Laager toimus Metsnikul sellepärast, et tahtsin seekord teha natuke rohkem militaarset laagri ja kindlasti on oodata ka järgmisi välilaagreid ning see peaks tulema juba märtsis ja samuti Metsnikul. Välilaager annab rohkem kogemusi, toi-

metuleku oskusi ning paneb inimest rohkem proovile - ta peab arvestama ilmaga ning vastavalt sellele riietuma ja oma tegevusi planeerima,“ rääkis Valgamaa maleva noorteenstruktor Kaimo Vahtra.

Pille-Riin Vessin

FOTOD: S. Säinas

Helme üksikkompanii sisustas Tõrvas isadepäeva

Tõrva kultuurimaja töötajad Maie Kala ja Külli Alumäe korraldasid oma kodulinna rahvale meeldejäätava isadepäeva. Kogupere ettevõtmisi jagus nii hommikutundideks kui ka õhtupoolikuks. Kui kultuurimaja õuel kõrguvates püstkodades olid tulepesad süüdatud, soovis kultuurimaja kunstiline juht Külli Alumäe kohale tulnutele meeleolukat isadepäeva ning avaldas veendumust, et selline oma pere tunne ja soov ühiselt tegutseda seovad tõrvalasi nii rõõmuhetkedel ja ka hallivõitu argipäevadel.

Seejärel astusid kahvaturohelisele muruvaibale tantsustuudio Lys noored tantsijad ning esitasid mitu tempokat tantsu, mille kiired rütmid ka vaatajad kaasa liikuma panid. Aga ega keegi saanudki kauaks pelgalt pealtvaatajaks jääda. Üsna pea haaras Ulvi Riitsalu ka kõigi laste isad ja emad ühisesse tantsuringi ja nii see isadepäev Tõrvas sujuvalt kogupere ettevõtmiste päevaks kujuneski.

Küllil Alumäe juhendatav näitetrupp Hingevärvid tõi vaatajate ette hiigeltegelased isa ja ema ning nende järeltulija, pisikese Pille, kes kibeles väga metsa marjule minema. Lõpuks ta selle loa välja kaupleski, kuid oh häda, tütarlaps

eksis metsas ära ega leidnud enam koduteed. Teda käisid peibutamas küll hundid, karud ja rebased, kuid lõpuks läks kõik nii nagu heas muinasjutus ikka: vanemad leidsid oma lapsukese üles ja elu läks õnnelikult edasi.

Eriti vedas kaltsujalgpalli mängijatel, suurte trummide tagujatel ja kotiviskajatel, sest nemad said tänu liikumisele muudele tegevustele lisaks täiendava annuse sooja. Sama-aegselt olid kultuurimajas avatud õpitoad, kus lapsed said oma isadele tähtpäevakingitusi valmistada ja õnnesoovi kaarte joonistada.

Järgneva osa hommikupoolikust sisustasid Valgamaa

maleva Helme üksikkompanii kaitseliitlased. Välja oli pandud relvanäitus, kus huvilised said asjatundjatelt iga relvaliigi kohta pädevat teavet. Oli võimalik ka õhkrelvadest märki lasta, granaati visata jne. Naiskodukaitse Tõrva jaoskonna naised aga pakkusid nii suurtele kui väikestele isadepäeva ettevõtmistel osalejatele toonuse tõstmiseks sooja teed ning lõpuks maitsvat suppigi.

Õhtupoolikul kogunes aga hulk tõrvalasi kammersaali, et saada osa isadepäevale pühendatud kontserdist. Esinesid laulustuudio õpilased Maie Kala ja Novella Hansoni juhendamisel, Ulvi Riitsalu

juhendatava tantsustuudio Lys tantsijad ning kammernaiskoor, keda juhendab samuti Maie Kala. Lauldi kodust, oma isast ja emast ning lastest, kelle kindlaks sooviks on kasvada turvalises kodus oma armastavate vanemate juures. Kontserdi lõpuks luges Maie Kala allkirjutatu luuletuse Võta pihku need väikesed käed. Meeleolukas isadepäev andis kõigile osalejatele oma igapäevaste tööde tegemiseks kindlasti jõudu ja energiat, mida jagub tükiks ajaks.

Vello Jaska
Valgamaa Maleva
teavituspealik

Kaitseliidu Peastaap ja Tallinna malev avasid uue tagalakeskuse

9. novembril avati Kaitseliidu Peastaabi ja Tallinna maleva ühine tagalakeskus Tallinnas, Plangu tänav 4. Keskuse valmimisega paranesid Tallinna maleva allüksuste varustuse hoiutingimused, autotranspordi hoolduse- ja remonditingimused ning relvastuse hoiutingimused. Kaitseliidu Peastaap kasutab keskust tsentraalse varustuse hoiutamiskohana, kus on loodud tingimused varustuse väljastamiseks malevatele. Lisaks laorumidele asuvad tagalakeskuses töökohad Kaitseliidu Peastaabi tagalakeskuse, side- ja infotehnoloogia osakonna ning Tallinna maleva tagalasektsiooni teenistujatele.

Ehitustööd teostas OÜ Astlanda Ehitus, omanikujärelevalvet korraldas OÜ Ehituskorraldus ning ehitusprojekti koostas OÜ Sirkel ja Mall.

Ehitustööde valmimisega sai Kaitseliit enda kasutusse 1 890 ruutmeetrit lisapinda, teed ja parklad ning lisaks kinnistu piirile piirdeaia koos valveseadmetega. 2009. a said samas kompleksis valmis 3 õppeklassi ja 90 kohaga õppehoone, mis on ka Tallinna Maleva Nõmme malevkonna tegevuskoht.

Merle Norit
leitnant
Kaitseliidu Peastaabi
teavitusjaoskonna
nooremstaabiohvitser

Palju
õnne!

August PUUSTE	99
Voldemar TAMME	91
Elmar KIVIPÕLD	88
Hans JÜRGENS	85
Madis Soolo	25
Marko Vildersen	25

OMA MAA

Tellimisnumber 00911

Toimetus
KL Sakala Malev
Peetrimõisa 71024
Viiljandimaa

Väljaandja
Kaitseliidu Sakala Malev
pealik mjr Kalle Köhler,
lauatel 717 9201, faks 717 9200,
e-mail: oma.maa@mail.ee

Toimetajad
Rein Kikas 5331 3274,
e-mail: rein.kikas@mail.ee
Kerstin Käärik 522 1866,
e-mail: kerstin.kaarik@mail.ee